

TELEGRAFUL ROMAN.

N° 18. ANULU XI.

Sabiiu 3. Martiu 1863.

Telegrafulu   e de   doua ori pe septe-
mana: joia si Duminica. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiiu la expeditur'a
foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani
gata, prin scrisori francate, adresate
catra expeditura. Pretiulu prenumeratiu-
nei pentru Sabiiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumătate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl.   ra pe o jumătate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 fl.
pe    anu 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru
intea   ra cu 7. cr. sirulu cu litere
mici, pentru    doua   ra cu 5    cr. si
pentru a treia repetire cu 3    cr. v. a.

Metropoli'a romana.

(M. B.) Dupa at  te manifest  ri publice, deputatiuni si
rog  ri nenumerate ale romanilor ascernute la tronulu Mae-
st  tii Sale mai p  te inca av   cinev   indoi  la despre nece-
sitatea restaur  rii metropoliei romane? mai exista inca cine-
va, care n'aru fi convinsu despre adevurul si dreptatea do-
rintiei celei mai juste a romanilor ortodoxi in privint  a
metropoliei?

Restaurarea scaunului metropolitanu e o trebuintia at  tu
de ponder  sa pentru romani, inc  tu cutedi  mu a crede, ca
dela ac  st'a deprinde de o parte innaintarea poporului in
cultura, ac  st'a e factorulu asi   dic  ndu celu mai puternicu
pentru viitoriulu, ba tocm'a si pentru fericirea romanului.

Iata pentru ce!

Clerulu a fostu si e si acuma conducatoriulu si inve-
tiatoriulu poporului, elu e chiamatu a aprinde lumin'a inte-
leptiunei si a moralit  tii, elu are datorintia a port   grige
si a indrept   cu siguritate pasii poporului prin catacombele
cele dubio  se a viitoriului; insa intreb  mu: are   re clerulu
nostru t  te trebuintiele si capabilit  tile acele innalte, cu cari
inzestrati si-aru p  te implini missiunea ac  st'a grea si
from  sa?

B  ! pentruca cultivarea lui de pana acuma a fostu ne-
gligeata de totu; —

Pentruca posturile preotiesci cu putiena esceptiune au
fostu si suntu si astadi numai scapare de f  me, insa
nu si de s  p'a cea de lemnu; —

Pentruca referintiele ierarchice ale n  stre au fostu in des-
ordinea cea mai mare; si in urma:

Pentruca interesele n  stre religiu  re si fundationali
au depinsu dela voi'a si grati'a unui poporu, care s'a sciutu
ingrigi totud  un'a, si intre ori ce felu de mpregiur  ri, s   p  ta
man   ap'a pe m  r'a sea.

T  te aceste voru fi delaturate prin restaurarea scau-
nului metropolitanu; rancle cele seculare ale n  stre voru fi
vindecate, t  te relele ce s'au incuibatu pana acuma in pote-
rea vitale si morale a n  stra, voru fi impedeate si sugru-
mate; caci organisarea deplina a parochieloru, a instituteloru
teologice si preparandiale, precumu si a se  leloru popurali,
va repedi cu pasi extraordinari propozierea poporului nostru
in cultur'a generale.

Din aceste motive dorim   noi unu archiereu, unu capu
besericescu comunu pentru toti romanii din Austri'a, in
intielesulu ac  st'a fura susternute t  te petitiunile, intr'acolo
s'au dechiaratu t  te deputatiunile romanilor, asi   o doresce
opiniunea publica, asi   e voi'a poporului, apoi    vocea
poporului e vocea lui Ddieu.

Ce folosu ar av   romanimea intr  ga de relegea greco-
resarit  na, daca scaunulu metropolitanu s'aru restaur   d. e,
numai pentru Transilvani'a? s  u n'aru reman   o parte
mare a ei si mai departe sub apesarea pr   sentit  re e ie-
rarchiei serbesci? n'aru domni si mai departe asupr'a n  stra
despotismulu coreligiun  rilor nostri, ce e in contrarietate cu
ori ce idee de dreptate si umanitate? O parte mare a bese-
ricii n  stre ortodoxe si natiunali ar fi nemangiata si lasata
pradei strainiloru, ar reman   nevindicata o rana sanger  sa a
corpului intregu, ceea ce o va sent   si corpulu insusi.

Maiestatea Sa c. r. Apostolica s'a induratu a ne pro-
mite pr  gratiosu vindecarea raneloru acestor'a, si noi spe-

r  mu, ca par  la imperat  sca nu va reman   neimplinita cu
at  tu mai tare, ca greut  tile cele mai mari in asta privintia
suntu delaturate, deci caus'a metropoliei romane va fi si tre-
buie se fie deslegata c  tu mai curendu in intielesulu petitiuni-
loru si a representatiuniloru:

Pentruca poporulu si clerulu nostru nu p  te orbec   si
mai departe fara lumina, fara unu capu comunu a biseri-
cei n  stre natiunali; —

Pentru ca ast'a e o trebuintia neaperala chiaru si pentru bi-
nele comunu a statului, de  rece statulu ii sta in interesu si
are datorintia morale a intinde membriloru constituitori ai lui
t  te medil  cele acele, prin cari acesti'a aru p  te deveni in-
tr'o pusetiune c  tu mai favorit  re pentru bunastarea spiretu-
ale si materiale in genere.

Deci noi nu credemu de locu, ca cestiunea metropoliei
romanesce va fi deslegata asi  , precumu imp  rtasiescu jur-
nalele neromane, adeca: ca metropolituii romanu aru fi sub-
ordenata numai o parte a clerului romanu de relegea
greco-resarit  na d'in Austri'a; — ci scaunulu metropolitanu
v   fi, si trebuie s   fie restauratu pentru toti romanii de
aceeasi confessiune.

Ast'a e convingerea n  stra; vomu ved   ce ni va aduce
viitoriulu.

S a b i i u 1 Martiu. Caus'a comunei bis. asi   nu-
mite grecesci de-la biserica Sfintei Treimi din cetate din
Brasiovu, a acelei comune, carea lipita de privilegiile sele
antemartiale persever  za de mai multi ani in neascultare si
nesubordinatiune fatia cu organelelegiuite bisericesci, se pa-
re c'au intratu intr'unu stadiu nou. Audimu adica din isvoru
siguru, ca In. Guvernu alu tierii la rogarea Principelui Bran-
covanu din Romani'a aru fi renduitu o comissiune din sinulu
seu, carea sa cerceteze socotelele bisericesci si fundatiunale
si sa dea o opiniune despre modalitatea, c  m sa se admini-
streze mai bine aceste fonduri in intielesulu fundatoriloru, du-
pa cerintiele presintelui si n' armonia cu legile sustat  re, pe
seurtu o comissinne, carea sa aduca la ordine caus'a ac  st'a.

Ven. Ordinariatu Eppescu, precum se p  te preved  , se
dice c'aru fi protestatu cu solemnitate in contr'a acestui actu,
care vatema in modulu celu mai evidentu autonomi'a si in-
dreptatirea egala a bisericii ortodoxe resarit  ne cu t  te ce-
lelalte biserici din Monarchia. Ordinariatulu Eppescu adica
aru fi adusu inainte, ca caus'a cestiunata curge de mai multi
ani, ca actele tinat  re de ea jacura gramada la desfiintia
Locot  nintia c. r., ca Guvernulu insa cu t  te aceste se pare a
ignor   t  te acele anteacte, candu dispune tramiterea unei co-
missiuni curatu politice intr'o cauza curatu bise-
ric  sca; ca aici nu e vorb'a numai de fundatiuni si de a-
vere biseric  sca, ci mai vertosu de pusetiunea, ce o ocupa
ac  sta parte a bisericii fatia cu biserica, si respective cu
representanti'a ei legala si cu can  nele bisericesci. Mai de-
parte, ca deca fundatiunile nu se ntrebuintie  za amesuratu
scopului lor si averea biseric  sca nu se administreza dupa
cuvintia, ac  st'a e numai consecuintia retacirii acestei co-
mune dela calea legala biseric  sca, care retacire nu numai ca
nu se va indrept  , ci va cresce din ce in ce, panac  ndu se
va reduce comun'a la ascultare de legile bisericesci. In
ac  sta cauza Sc. Eppescu au staruitu, necontentitu, insa p  n'
acum totu indesiertu. Dar ceea-ce sub Ministeriulu dissol-
vatu c. r. de cultu si invetiamentu n'a succedu, crede ca-i
va succedu acum, si de aceea ascept   de-la Guvernulu con-
stitutiunalu aceea, ce Guvernulu absolutistiu ii refusase. Cu

afară mai multu însă fu surprinsu, ca trecendu-se cu tacerea preste totii pașii facuți de Sc. Eppescu în această privință, că cându n'aru mai fi nici urma de ei, cându la cererea unui stranepotu de ai fondatorului, care nu pôte documenta, ca aru fi avutu ore-cându controla asupra aceluor fundatiuni, Guvernulu renduesce o comisiune curatu politica și pôte pretinde de-la Sc. Eppescu, că acest'a sa dea comisiunei mână de ajutoriu cu toate actele și deslusirile, ca se voru cere. Ore ce aru dice alta biserică din Trann'a, cându Statulu, fara de a cere ea, s'aru amesteca în cauzele ei interne! Biserica resarităna nu se pôte privi pre sine dintr'altu punctu de vedere, decâtu dintr'altu deplinei îndreptări egale cu celelalte biserici, și pretinde pentru sine aceeași emancipatiune de sub tutel'a statulu, ce o au și celelalte biserici ale țerei, ce suntu scutite prin puterea statulu. Scaunulu Eppescu deci, în interesulu armoniei chiaru între Biserica și Statu, trebuie sa-si enunție parerea de r'eu, ca nu pôte da actele cerute comisiunei ordinate, căci pre aceea, fiindu curatu politica în cauze bisericesci, scolare și fundatiunale, Sc. Eppescu pe bas'a constitutiunei bisericesci n'o privesce de legitima, ci mai vertosu de vatemare a autonomiei și a dreptulu de a judeca, celu are Biserica. Și asiă Sc. Eppescu protesteaza cu de-a-dinsulu încon'tra tramiterii unei astfelu de comisiuni și încon'tra urmărilor ei mai departe, rogandu-se pentru reducerea acestei cauze pe calea unica convenibila: a întielegerei între autoritatea lumescă și cea bisericescă.

Siedinti'a Univ. nat. sas. din 3 Martiu (19 Febr.) (Cont. și încheiere). Procom. nu va sa faca comisiunei imputări; căci ea a facutu, ce s'a pututu face atunci. Acum însă s'a priimitu principiulu desfacerei justitiei de administratiunea politica și sau efectuitu tribunalulu de apellatiune. — Schwarz inca cere unu operatu nou dupa principiulu respusu. Loew se alatura la parerea Sabianiloru și Cincaniloru, ca sa se lucre unu proiectu nou și sa se substerna Universitatii spre pertractare. Macellariu e contraru efectuarii îndata a desfacerei, mai antaiu pentru-ca prin aceea se altereaza organismulu dirigatoriilor municipale, dar apoi vine la midilocu și împartirea țerei, și trebuie acceptatu până la dieta. Procom. Toemai din Merceurea s'au adusu rogări repetite în privința îndreptării justitiei. Dr. Tincu e încon'tra efectuarii principiulu de asta data; căci nu e de doritu, că sa picămu dintr'unu provisoriu într'altulu. Procom. Nu e tocmai de lipsa, că sa se creeze unu provisoriu. Gull reprezenta operatulu, dupa cum îi impune datorința. Procom. E pusu în mână Universitatii a crea unu provisoriu ori unu definitiv. Rannicher. Provisorie suntu toate! Definitivu numai Domnedieu! Desvoltarea organica e legea naturei și a vietii omenesci. Provisoriele duc la definitiv; cine va scopulu, trebuie sa vrea și mediele. Wittstock se alatura langa Gull și e încon'tra Sabianiloru. Dupa mai multe incidintie de mai pucina însemnate, combatendu-se și aperiandu-se Wittstock, Schneider se alatura langa principiulu desfacerei totale a justitiei și pentru aceea, căci statulu o va, și o și platesce. Procom. resuméza; apoi trecendu-se la votare, și priimindu-se principiulu executării desfacerei justitiei cu 10 încon'tra a 9 voturi, dep. Cincului Mare Binder se nsarcineaza cu compunerea unui elaboretu nou. —

Siedinti'a Univ. nat. sas. din 4 Martiu se trecu cu alegerea a doi candidati pentru posturile de consiliari la trib. apelatoriu devenite vacante prin resignarea dd. Bömches și Lupini. Asupr'a cererii dep. Schwarz (Sighisiora): ca, fiindu elu alesu la alegerea de mai înainte în terna antai'a la loculu alu doilea, n'are prospecte de a se denumi de Consiliariu la trib. apelatoriu, de aceea acum sa se sterga din terna intai'a locu alu doilea și sa se puna în terna a cincea la loculu antaiusa estinde e discussiune viua. Unii deputati nu nimicu încon'tra cererii lui Schwarz; altii pretindu a se face alegere noua, iara nu stramutare; altii în fine (Balomiri și Macellariu) ceru a nu se calca modalitatea prefapta, în urmă caria celu candidatu odata nu se mai pôte candida. Majoritatea se decide pentru parerea cea d'antaiu, și asiă se alege în terna a cincea la loculu dintaiu Schwarz, apoi la loculu alu doilea intern'a dintaiu Spech, iar la loculu alu treilea în terna a trei'a Kaufmann.

Wagner, care e în asemenea împregiurari că Schwarz protesteaza încon'tra schimbării modulu de alegere; dar re-

manendu în minoritate, insinua votu separat. Lascel pune pe măs'a adunării operatulu său despre tabelele catastrale.

S a b i i u în 2 Martiu. În septemân'a acest'a decursera essamenele semestrale la Institutulu diecesanu pedagogico-teologicu de aici sub presiedinti'a Escell. Sele Par. Eppu Diecesanu Andreiu Barone de Siagun'a. —

În dilele acestea est' desub tipariu fascior'a a dou'a (pentru Februaru) a **Organulu pedagogicu**. Fascior'a acest'a contine: Scólele populare și organizarea din launtru și din afara a aceluor'a (II). Chiamarea femeiloru în educatiune. Invetiamentulu. Cunoscintie reale. Ordinatiune scolastica.

Brasiovu 25. Febr. 1863.

Alaltaeri sâmbata ferbea publiculu nostru rostindu cu bucuria, că D. Cons. scol. Dr. Pavelu Vasiciu aru fi sositu în midiloculu nostru. La acestu huetu doritu Corporatiile bisericesci și scolare cumu și negociatorii îndata alergara îndrepta și steng'a spre acut'a și ntempin'a pre meritatulu nostru ôspe. D. Sa că vietuitoru de mai multi ani în acestu cercu sciă, catu de multu și de intimu au invetiatu Brasiovenii a-lu stimă; și de acest'a presupunemu ca n'au încunoscintiatu venirea sea. De aici și dămu cu socotela ca au fostu hotaritu a ocoli ori ce manifestari, precumu intradeveru au și eviatu acest'a; pentru ca și candu abea l'amu aflatu, au multiemitu și au refusat cu curtenirea pomenitoru Corporatii, întrebându pe celu ce iau anuntiatu această, ca scimu noi unde are quartirulu? și cându ne va anunția quartirulu, bucuros primesc, ér astadata multiemesce la descoperirea acest'a.

Acumu auzindu acestea, și sciindu publiculu nostru cu căta dorintia s'au esprimitu jurnalele nostre mai înainte pentru că sa se ndure și se ne dea Maestatea Sa acestu Consiliariu că celu mai ne aparatu de lipsa la romani, și inca în persôn'a D-lui Consiliariu Dr. Vasiciu, a carui activitate și sporu din trecutu este destulu de documentatu, și sciindu publiculu nostru aceste, și ca articuli din Gazet'a Transilvaniei a. t. erau scrisi cu ardint'a Brasioveniloru, cari oftau dupa Consiliariu, ne pôte crede ca cu ce acceptare, cu ce dragoste și bucuria, cum și cu ce manifestatiuni voiamu a-lu priimi. Daru daca au fostu buna vointi'a D. Sale de asiă, noi amu remasu machniti. Pentru ca chiaru și daca lau adusu Ddieu la noi cu alte oficie trimisu de In. Guvernu și nu în visitatiune, totusi scimu bine, ca asemenea persône chiaru și de alta confessiune cu ce pretiu și respectare se priimescu: de aceea noi suntemu în dreptu a fi machniti. Cu toate aceste fia buna vointi'a D. Sale, și remanemu credindu, ca de altadata ne va iertă sa desfășuramu cele cuvenite.

Eri Dumineca ér ne cerca, caci cându copiii Gimnasiulu și Normei se vedeau cu stégurile mergendu dupa obiceiul la Biserica, éta ca și D. Sa se zareste aci pre alta parte. Cându sa ntramu în Biserica la începutulu Liturgiei, D. Sa era acolo. Ascultandu tota Liturgi'a, pe care o cantă Corulu prunciloru, cumu și cuventarea Preotulu, observă érase esitulu prunciloru. Dupa acest'a se urmara visitele. Numai adâ Luni cercetă d. Cons. Gimnasiulu, unde-lu întimpinara DD. Profesori și Preoti. Mai încolo nu-i scimu Program'a, auzimu ca va cercetă strinsu în fie care classa.

B—u.

De sub Buceciu 22. Febr. 1863. Cei multi, cari combatu articolulu din Tel. Nr. 11., mi se pare au fostu numai unulu, care dupa altu consultu au lucratu. Noi-lu consultamu se cetesca mai bine acelu articolu, ca nu lau întielesu. Și deaca dice, că l'au întielesu, apoi nu e adeveru cându subscrie pre cei multi; căci totu miediulu Branului, striga în acelu sensu și au strigatu cându au subscrisu petitiunea loră amintita în acelu Articul. —

Mai. Sea e. r. apostolica cu resolutiune préinnalta din 24 Febr. a. c. a binevoitu a denumi pre concipistulu ministeriu în disponibilitate Dr. Ioane Maior de consiliariu scolariu pentru scólele romane gr. cath. din Ardelu. „Gaz. Tr.“

Ungari'a.

Descalcituri din Carasiu. *)

În n-rii 10, 11, și 12 a-i „Tel. Rom.“ a. c. aflau sub rubric'a „Ungari'a Lugosi 1863“ respunsu la „Deslucirile din Carasiu“ publicate în nrulu 99 etc. an. trecut.

Subscrierea respunsulu e „Unii din atacati.“

*) Priimindu dupa datorintia și replic'a, ne rogămu de scurtime și moderatiune catu se pôte. Red.)

Judecându impregurarea că eu am scrisu „Deslucirile“ cu numele meu, si prin acést'a am aretat, ca subscriu o convingere, si ca cuteza a dá fétia cu ori si cine, carele s'aru cugetá atacatu, — nu e maniera cavaleresca a respunde, respective a injurá de sub larva, déca e vorb'a de a aretá neadeverulu „Desluciriloru“ mele!

Ar trebui multu se-mi batu capulu, ca óre cui, séu caror din atacati, li sumu detoriu cu respunsu? Si ar trebui se me spariu de impetulu celu cumplitu alu compunintelui de respunsu, de cumv'a n'asiu fi convinsu: că adversariloru mei lipsindule, argumente ponderése, — fura siliti a se folosi de astufelu de arme (injuraturi), ce li stetea spre dispositiune.

Eu am inse acelu norocu, ca sciu chiaru dela atacati, si e si notoriu in Lugosiu, cumca fauritoriulu principalu a respunsului e Dlu Ioan Fauru, fostulu vicecomite constitutionalu, si adí advocatu in Lugosiu, — unulu, si anume capulu din atacati, iéra ceialalti atacati — dupa marturisirea lor propriu — suntu DD. Alesandru Atanasieviciu fostulu protofiscalu, Dr. Aureliu Maniu fostulu on. protonotariu, si Dr. Demetriu Hatieganu, fostulu jude supremu, si astadi toti advocati. — Despre acestu din urma me miru că se veresce intra atacati, deórece densulu n'a resemnatu de oficiu, si nici se numera intra aceia, carii nu vrura a primi diregatoria, căci numai mai târdíu a refusatut ce i s'a oferitu, — pentru ca nu i s'a datu, ce a doritu.

Deórece eu am scrisu „Deslucirile“ in numele meu, si nu a mai multor'a romani din Carasiu, iéra atacatii nu semnara respunsulu nu numele lor, — eu, sciindu-i — si de dupa provocarea lor, redicu manusi'a si me incingu cu densii la o lupta jurnalistica, — si deórece Dlu Fauru a fostu conducatoriulu comitatului, a compusu respunsulu, e capulu atacatiloru si a falanx — ului neclatitu, — dorescu că acestu duelu mai cu séma se-lu purtámu noi de noi. — Se cugetámu că unulu e Horatiu, si altulu Curiatiu, apoi, carele e in partea poporului romanu, si carele invinge? voru judecá on. spectatori!

Dar am se marturisescu, că e greu a respunde, deórece respunsulu nu se ocupa atáta cu fapte, date si principie — despre ce am scrisu eu in „Deslucirile“ mele — ci se ocupa mai multu cu vatemari personale, cu escusari, si cu nescesuciri si intortocaturi din espressiunile mele, — si greomentulu acest'a 'lu simtu aumai pentru aceea, pentru ca nu asiu vré se me bagu in polemica si se abuzezu cu paciinti'a on. cetitori; inse credu, că scriendu eu altadata si mai serióse, mi se va permite acum'a, pentru antaiaóra si mai pe urma, a aduce descalciri nóue, spre deslucirea adeverului, si spre verificarea mea la respunsulu acelu nemoderatu, si cum — se pare — pretentiosu!

Multu m'am cugetatu, ca deunde se incepu? Pentru ca in totu respunsulu nu am aflatu nici firu cronologicu, — nici împártire in materia, nici urmarirea „Desluciriloru“ mele din punctu in punctu, — ma, in unele locuri am datu chiaru de lips'a unei logice, — de unde trebuia se conchidu, — că deslucirile mele asiá impressiune puternica facura, incátu pe Dlu Fauru 'lu adusera in confusiune! Pe lenga tote aceste me bucuru ca i-am datu ocaziune, că — dupa 40 de ani — se seria antaiaóra ceva in jurnalul romanu. — Tiesutulu respunsului, si scaderile gramaticale si sintactice — desi trecura prin censur'a falanx-ului intregu — demustra din destulu, cătu de multu s'a deprinsu cu limb'a si literatur'a romana, si aréta pe fétia gradulu simtiamintelor, ce le nutresce pentru literatur'a, si prin urmare pentru prosperitatea natiunei sale.

Dar — dupa ce Dlu Fauru se opintesce a me impinge pe mine si pe alti romani de pe terenulu causei natiunale, pe care steturámu nentreruptr, — si dupace voiesce insusi a-lu ocupá, că se aiba putere morala de a detrage altoru barbati adeverati, meritele cunoscute innaintea lumii romane, — se vedemu mai nainte unele antecedintie, si anume: „De cându Dlu F. si de unde a intratu in rol'a natiunale, de astadi se apera din acést'a rol'a?“ deórece pana la esirea diplomei nici odata nu a stétuta pe terenulu romanu, — apoi si deatunci, mai multu a simulatu pe lenga caus'a romana.

In urmarea premiseloru aceste, — si intra incalcirile respunsului, ce atinge o materia in mai multe locuri si fara a o desbata cuviintiosu, — me simtu silitu a culegc daraburile imprastiate, ce se tienu de o materia, la unu locu, si asiá a o combate cá unu objetu — incátu se póte a-lu constitui —

independinte, si pentru că descalciri se fia mai evidente, lamurite si cu conesu intra sine, voi respunde la urmatórele punete.

(Va urmá).

Pe cându voiamu sa impartasimu on. nostri cetitori sciirea ajunsa la noi pe calea corespundintiei private, ca D. Administratoru alu com. Carasiului, Teodoru Serbu se stramuta in 25 Febr. de-la Lugosiu la Aradu in calitate de Comite supremu, o mână préstimabila din Aradu ne 'mbucura cu corespundinti'a urmatóre.

Aradu 26 Febr. 1863. Faim'a, ce inca in anulu trecut sburatorea, ca in Comit. Aradului de Comite supremu se va denumi unu romanu, se si adeveri cu aceea, ca in septeman'a tr. si cetiramu prin diurnale, ca Ilustritatea Sa D. Teodoru Serbu, Administratorulu Comitatuului Carasiu, este denumitu de com. supr. in Comitatu Aradului. — De locu dupa acést'a imbucurátore scire inteliginti'a rom. de aici se si consultá despre unu modu, in urm'a carui cátu mai pompósa sa fia intimpinarea Ilustr. Sale: cându de odata astadi si audirámu, — ca D. nou denumitulu comite supremu eri de cu séra si ajunse singuru (lasandu-si pana mai târdíu préstima'ta familia la Lugosiu); si fiindca Administratorulu de mai nainte se aflá inca in cortelulu casei de Comitatu, asiá Ilustritatea Sa D. T. S. descalecá intr'o casa privata.

Primindu dara astadi Ilustr. Sa conducerea oficiósa a comitatului, mersera mai multe deputatiuni spre omagial'a bineventare; asiá un'a din partea Comitatuului sub conducerea vice-comitelui alu doilea Dlu Michaiu Cuciuba, care tienú o cuventare fórté petrundiatóre, prin care aretá, ca Maiestatea Sa c. r. n'a luat in consideratiune nici avutia, nici vitia stralucita, ci numai personalele merite ale nou denumitului Comite supremu; alt'a prénumerósa sub conducerea consulelui orasiescu F. Schärffeneder aducanda innainte placut'a aduce-re aminte a meritelor, ce puse nou denumitulu si la Magistratulu Aradului cá fostu notariu supremu, apoi cá jude, apoi dela anulu 1848 radicatulu fiindu la alte mai multe diregatorii mai innalte; ear a trei'a deputatiune a clerului si poporului romanu, pe cali se potura cam in pripa astringe, — cativa si din parti, — sub conducerea Ilustritatei Sale Dlu Ep. Procopiu Ivacicoviciu, Innaltucare in limb'a rom. prin o cuventare amesurata acestei solenitati aduse innainte pasii, carii ii facuse poporulu romanu prin cateva petitiuni intinse c. r. Maiestatei Sale Imperatului si Regelui nostru, cerendu in acestu comitatu locuitu de o mare numerositate de romani, — unu romanu de comite supremu, care bine cunescandu lipsele poporului si anume ale celui romanu, sa aiba buonavointi'a a lucrá spre inaintarea si cultur'a lui. La care Ilustritatea Sa D. Comite supr. respondiendu atinse: ca denumirea unui romanu de comite supr. in acestu Comitatu este a se multiamí staruintiei barbatiloru rom., ear mai vertosu Ilustritatei Sale Dlu Ep. necrutandu-si nici ostenele, nici spese intru alergarea pana la locurile cele mai innalte, ba chiaru si pana la Tronulu Maiestatei Sale, Innaltu care dupa descoperirea rugariloru intinse se si indurá a implini cererea romaniloru din comitatu. Ilustr. Sa accentuá mai departe, că pentru propasire intru ajungerea doririloru connationaliloru sei intre marginile legiloru doresce a fi spriginitu si prin alti binevoitori, incheindu cu aceea, ca nu va intrelasá a aretá multiamirea si recunoscinti'a deputatiunei acesteia — pentru denumirea unui romanu de comite supremu — pana la Tronulu Maiestatii Sale c. r. — Atunci deputatiunea cu unu glas prorumpendu incheiá solenitatea cu „sa traiasca Maiestatea Sa, sa traiasca D. comite supremu!“

Principatele romane unite.

Proiectulu de Adresa

spre respunsu

la Discursulu Tronului,

precum s'a amendatu de Camera.

(Urmare si incheiare din numerulu trecut.)

Nu, Mari'a Ta, nu este regimela constitutionale, ci din contra, nedeplin'a lui aplicare, care a facutu, că suferintiele tierei sa crésca in proportiune cu sacrificiele contributoriloru. Nu este regimela constitutionale, care a facutu că legea proprietatii votata de Camera si nesanctionata se stea in mână guvernului Mariei Tale atárnata pe capulu natiunei cá o amerintiare, in locu d'a o întórce Camerei cu observările sale, pe cari ea, care n'a avutu pretensiunea de a face o lucrare perfecta, se le póta apretui si aplicá in totu ce voru avé bunu. Nu este regimela constitutionale care a făcutu că lucrarile publice precumu si instructiunea se fia fórté departe de ce trebuia

a fi în comparație cu milioanele, ce le acordăm pe totu anul; că arma'ta se fia în lipsa; că funcționarii publici se fia neplatiti la timp; că sumele votate de Camera se fia distrase de la destinarea lor; că finanțele țerei se fia într-o desordine atât de spaimentătoare, încât mandatele se nu fia plătite la timp și se se vândia cu scadimentul de 25%; că bugetele se nu fia cercetate și votate de la 1860, și sumele pe mai mulți ani reprezentate Camerei, violare vechiata a Convenției; că legea Presei sa fia aplicată fără jurati; că libertatea individuală se nu fia respectată; că funcționarii publici sa fia pe toate dălele cernuți și destituiți și nu după interesul public, ci după unu capritiu fără frâu, care facu că însa-si magistratur'a sa devia mai clătinătoare de câtu ori cându, sa devia unu instrumentu în locu de edificiu solidu prescriu de conveniune; a administrațiunea sa fia arbitrară și prevaricatoră, și Romanii de preste Mitchovu se remaie parasiți bunului placu alu funcționarilor subalterni. Nu este regimelē constituționalē, care a făcutu că impiegatei, departati din serviciu pentru abuzuri, sa mai fia 9-rinduiți în serviciu fără că mai antăiu se trēca prin canalele judecătorești și sa se justifice acolo după lege, ēru nu după nisee mărturii luate de densii pe timpul cându se aflau în serviciu și cându acei ce le-au iscalitu avēu nevoia de densii.

Este dreptu a recunōșce, ca obiceiul înradacinatu în clasele cele comparativu mai luminate ale societății nōstre, de a desdennā ori ce alta profesiune și de a se imbulzi în aceea a serviciului publicu, a adusu concurență ce-si facu cetățenii într'această cariera, la unu gradu funestu moravurilor nōstre publice, astu-feliu în câtu chiaru potē zadarnici ori ce încercare de o serioasă îmbunătățire din partea unui guvernū luminatū și cu intențiune sinceră. Totu-si Adunarea deplānge, ca guvernele Măriei Tale, nu mai putienu de câtu acele ale predecesorilor Măriei Tale, departe dea cercā a combate acestu defectu alu moravurilor nōstre, care este un'a din cauzele principale a paralisiēi societății nōstre, n'a făcutu de câtu ai favorā desvoltarea, întorcându-o în folosul lorū că pe unu medilocu legitimu de conservatiune a lorū.

Aci e locul s'aretāmu M. Tale, ca ministeriulū pana acumu nici o data n'au datu sēma Camerei despre afacerile esteriore cu Staturile straine. Indatoritu de Convențiune a contrasemnā toate actele puterei executivē, cu parere de reu vedemu, ca până acumu nu s'au depusu pe biuroulū Camerei actele diplomatice în cestiunile, cari din firea lorū nu mai potū fi ținute în secretu.

Măria Ta! A fostu și greu și durerosu pentru noi se ne hotărāmu a pune naintea Măriei Tale si'a lumēi desvelite în tota goliciunea lorū, ranele ce bāntue natiunea si'o facu se suferē amaru. Daru amu crediutu ca este o datorie imperioasă pentru noi, reprezentanti ai natiunei, s'aducemu nevoile, pāsurile și suferințele ei până la Tronulū alesului nōstru, că incredintāndu-Te si Măria Ta că si noi, că si tota țier'a, ca reulu este în culmea sā, se faci că guvernulū Măriei Tale se ēsa după drumulū, retăcitu și vetemātoriu intereselorū țerei, pe care merge.

Atunci, Măria Ta, toate puterile Statului fiindu în acordu se voru pune la lucru cu barbatia și voru aduce în currendu Statulū Românū în pozițiune dea potea trece cu avantagiū crisea, ce se prăgătesce în giuru-ne, și care este potē menita a schimbā fati'a Orientelū.

Sa trāiesci Măria Ta! Traiasca Natiunea Romāna, un'a si nedespărțita.

În unulu din n-rii nōstri din urma reproduceramū din „Romānul” aperiarea unui Macedono-romanu încontr'a unor atacuri parute de către unu dep. asupr'a Macedono-romanilorū Datorimū însa on. nōstri cetitori cu o îndreptare publicată de Redactorulū Romānului d. C. A. Rosetti, carea este următoarea:

Domnului Cosacoviei.
Onorabile amice!

Intielegu drēpt'a durere, ce a produsu asupr'a unei anime pline de amōrea Patriei, precūm este a D. tale, cându ti s'a spusu cele dīse în Adunare. Da-mi voie însa a-ti spune ca relatarea ce ti sa facutu n'a fostu esacta. Nici d. Prijbenu, nici cei lalti deputati n'a negatu natiunalitatea Romanilorū din Macedoni'a, nici n'a aruncatu cea mai mica umbrā asupr'a acestorū Romani. Ceea-ace s'a dīsu, a fostu numai asupr'a acelor'a, cari far'a avea nici sāngele, nici anim'a de Romanu, se dīcu c'ar fi Romani, si pe nisee acte ce nu suntu autentice, dobandescu recunōșcerea că Romani si vinu apoi, prin faptele lorū, s'arete ca n'au fostu si nu suntu Romāni si ca au splotatu și densii acēsta frumōsa și nenorocita natiune, precumu au splotat-o cei mai multi straini si d'atat'a lungu tempu.

Acēst'a si numai acēst'a s'a dīsu, onorabile amice, în Adunare, si'acumu intielegi, pentru ce nimine n'a protestatu, caci si d-ta, d'amu fi avutu fericirea se te avemu în Adunare, na'i fi protestatu, ci din contra ai fi dīsu că noi, ca asiā este.

Redactoru răspundietorū **Zacharia Boiu.**

Cu acēsta ocașiune da-mi voie a-ti stringe man'a cu onōre. **Rosetti.**

Apoi credemu, ca facemu unu serviciu placutu publiculū nōstru impartasindu totu despre frati din Macedoni'a si următoarele date, ce le scōtemu din „Buciumulū”:

Macedono — romānii.

„În fine semintiele aruncate acumu trei ani decātra comitetulū Macedono-Romānu centralē din Bucuresci au inceputu sa resara. Preoti Romani din Macedoni'a, veniti spre a investia aici sa faca serviciulū divinū în limb'a patriei, se întorcu între Romanii de acolo că sa-i inyetie sa se rōge lui D-dieu în limb'a romana; juri din Macedoni'a și Epiru facu studiele lorū în scōlele și în institulele nōstre spre a putea sa întinda limb'a regulatā, si literile romane între concetățenii lorū.

Duoi Romani din Macedoni'a, apostoli ai natiunalitatii romane, tramisi de către concetățenii lorū, se afla astadi în Bucuresci spre a cere ajutoriulū celorū cu putere a-lu da pentru fundarea unei scōle romane în Macedoni'a. Ministrulū instructiunei publice a autorisatu acēsta contributiune natiionalē si lea datu chiaru din Ministeriū o condica legalisatā, spre a putea subscrie într'insa ori-eine va bine-voi câtu va putea, fără sa se tēma ca fondulū adunarii nu va merge la destinațiunea sea.

Directiunea „Buciumulū” deschide liste de subscrițiune pentru acēsta scōla, si pentru ca listele sa nu se ratacēasca, le marginesce într'unu numeru de o sutā, numerate și însemnate cu sigiliulū administrațiunei diariulū.

Se va numi o comisiune de trei Romani Macedoneni, asediati si cu credite în capitala, în man'a acelor'a se voru incredintia toate fondurilē, si se voru luā toate mēsurele, pentru ca fōrte currendu, cei ce voru binevoi sa contribue, sa aiba placerea a vedea fapta lorū realizatā.

Suntu rugati toti aceia, ca ora se voru incredintia aceste liste, sub luare de adeverintia, sa îngrijēasca a nu se repune vre un'a din transele.

Este de prisosu sa mai spunemu cari au sa fia rezultatele acestei fapte patriotice.

Avemu două milioane de frati Romani concentrati si risipiti în Epiru, în Macedoni'a, în Tesali'a și Albani'a, si simte fie-care ca desceptarea natiionalē între acesti frati departati ai nōstri trebuie sa li se tramita dela noi din Romani'a liberă.

Rusi'a.

Generalulū Langiewicz stā în pusețiunea sea la Goszcza. Rusii din Miechow au primitu ajutoriū din Kielce. Dintr'alte insurectiunea devine totu mai mare și se latiesce și preste ținuturi, care pān'acumu fusesera liniscite. În privinti'a organizarei Polonilorū aflāmu următoarele. Conscriptiunea și contributiunea suntu organizate în tota Poloni'a; fiacare conscriu are numerulū seu și sub pedēps'a mortii trebuie sa se duca îndatā, unde-lu striga. Numerulū conscriilorū trece preste 100,000 6meni. Curagiulū lorū e mare, si dīcu, ca d'aru avē 40,000 pusci, currendu aru gatā-o cu Rusii. Preste tota țier'a suntu întinse posturi de curiri, cari stau gal'a dīsa si nōptea. Fōrte multu contēza ei la Austri'a, crediendu ca e interesulū ei chiaru a nu concede, că colossulū rusescu sfarmandu Poloni'a sa strabata mai departe spre apusu.

8-2 Concursu.

În Comun'a Ballincz Dieces'a Timisiōrei, Protopresviteratulū Haszasulū, e vacantu postulū Invetiatioreșcu romanescu. Emolumentele anuale suntu 72 f. v. a., 4 stengini de lemne, 1/4 lantie grădina, 4 lantie livade și cortelu liberu. — Doriitorii de a ocupā acestu postu, au Recursurile sale alaturandu cartea de botezu, adeverinti'a despre harniciile sale, despre serviciulū pana acumu și despre portarea politica si morala până în 20 Martiu 1863. subscrisulū Protopresviteru a substerne.

Bellincz 20 Februaru 1863.

Constantinu Gruićs,
Protopresviterulū Haszasulū și
Directoru district.

Burs'a din Vien'a în 2 Martiu.	
Metalicele 5% 74. 85.	Actile de creditu 214. 20.
Imprumutulū nat. 5% 81. 20.	Argintulū 114. 50.
Actile de banca 800.	Galbinulū 5. 48.

Editur'a și tipariulū tipografiei diccesane.